

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Nobles i esclaves: les poetes de l'Àndalus

Les dones de l'Àndalus, com a la resta del món islàmic medieval, no van tenir fàcil l'accés a l'escriptura. Les poques que ho van fer eren majoritàriament aristòcrates. Però també hi va haver excepcions: van existir entre les classes benestants un tipus d'esclaves que, segons expliquen Margarida Castells i Encarna Sant-Celoni –autores de *Perles de la nit* (Adesiara), recull de poetes andalusines–, “rebien una formació artística i intel·lectual molt acurada”, a la manera de les heteres de la Grècia clàssica. Se les coneixia com les *qiyam*, “esclaves cantaires”, ensinistrades en l'art de la música i la poesia. En contrast amb elles, les dones lliures nobles vivien més enclaustrades.

S'ha conservat el rastre d'alguna *qiyam*, com la Hind, que va viure a Xàtiva al segle XII i que, com la majoria d'aquestes dones sàvies, va escriure en la forma poètica àrab clàssica per excel·lència, la cassida. De la Hind sols en sabem que va ser esclava d'Abú Muhàmmad Abdal-la ibn Maslama i només se'n conserven uns versos adreçats a un metge en resposta a una invitació d'aquest d'anar a casa seva perquè hi cantés i toqués el llaüt.

El llibre recull, en la versió original i la traducció catalana, mostres de més d'una vintena d'autores, com Butayna Bint Almútamid, una sevillana noble del segle XI, filla del rei Almútamid i de l'esclava i després reina Rumaikia. Bu-

“ETS BANYUT, CABRÓ, SODOMITA, / FORNICARI, MARICA I LLADRE!”, VA ESCRIURE WAL-LADA BINT ALMÚSTAKFI

tayna narra en un poema la seva bella història: caiguts, fets presoners i enviats al Marroc els seus pares, és venuda com a esclava a Sevilla mateix. El ric marxant que la compra la regala al seu fill, però la noia, adduint el seu llinatge, es nega a anar al llit amb ell si no s'hi casa, cosa que aconsegueix. En canvi, de Hafsa Bint Hamdun (Guadalajara, s. X) se'n sap ben

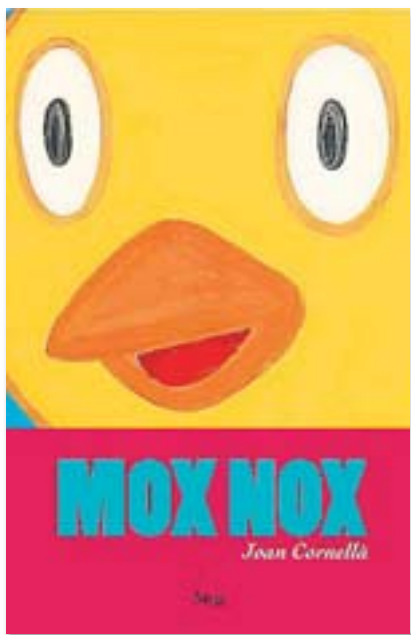
poc, només que va ser una senyora de bona posició i que ens va deixar aquests bells versos: “Ai, l'enyor dels amants!, / ai, durador enyor!... / Ai, la nit dels comiats!, / ai, nit!, quina foscor!...” D'un to diametralment oposat són aquests altres de la llegendaria princesa cordovesa Wal-lada Bint Almústakfi, la més famosa de les poetes andalusines: “De malnom et diuen l'hexàgon, / mai de la vida te'l trauràs. / Ets banyut, cabró, sodomita, / fornicari, marica i lladre!” Però acabem amb uns versos al seu amat Ibn Zaydun: “Si ara, sense tu al costat, les nits se'm fan llargues, quantes / amb tu n'he passades queixant-me de llur brevetat!”

CÒMIC

XAVI SERRA

L'humor surrealista i macabre de Joan Cornellà

La recent celebració d'esdeveniments com el Graf i el Gutter Festival posen en relleu la vitalitat d'una escena del còmic independent formada per petits segells i autors que s'autoediten les pròpies obres. L'efervescència d'aquest panorama permet seguir la pista a autors emergents que fa una dècada s'haurien mogut exclusivament dins l'àmbit dels fanzines. Joan Cornellà (Blanes, 1981) n'és un bon exemple. Foguejat en la revista *Amaníaco*, Cornellà va guanyar el 2009 el premi Josep Coll amb *Abulio* (Glenat, 2010) i ha col·laborat regularment a *El Jueves*. Si a l'autoeditat *Fracasa mejor* reunia les seves historietes en blanc i negre, un material altament corrosiu molt influenciat per l'*underground* ianqui dels 90

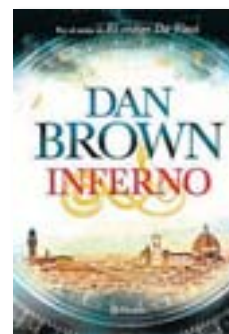
(Burns, Clowes, Bagge), a *Mox Nox* recopila treballs publicats els últims mesos a internet –i força d'indèdits– en què fa un gir radical al seu estil fent acudits d'una sola pàgina amb un dibuix pictòric i retro, en retícula de sis vinyetes, en color i sense diàlegs. La depuració formal s'ha traduït en gags d'un humor extrem i macabre –i amb més punxos per pàgina del que sembla possible– en què la mort i l'escatologia són tractades amb una gràfica lluminosa i asèptica. L'univers malaltís i surrealista de Cornellà és una de les grans notícies del còmic d'humor actual.

MAXNOX
JOAN CORNELLÀ
BANG EDITIONES
56 PÀG./15,00€

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Inferno
DAN BROWN
Empúries
640 pàgines i 22,50 € 1/2

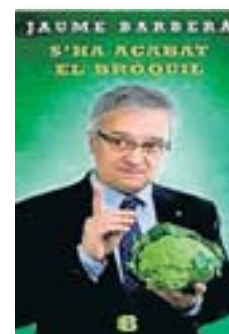
[2] Victus (ed. rústica)
ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL
La Campana
608 pàgines i 22 € 2/4

[3] Brúixoles que...
ALBERT ESPINOSA
Rosa dels Vents
240 pàgines i 16,90 € 3/10

[4] L'estiu que comença
SÍLVIA SOLER
Planeta
224 pàgines i 21,50 € 4/12

[5] El carrer de l'Embut
PILAR RAHOLA
RBA-La Magrana
280 pàgines i 18 € -/11

NO-FICCIÓ

[1] S'ha acabat el bròquil
JAUME BARBERÀ
Ediciones B
144 pàgines i 15 € 1/10

[2] Estimat Miquel
LLUÍS LLACH
Empúries
352 pàgines i 23,95 € 10/10

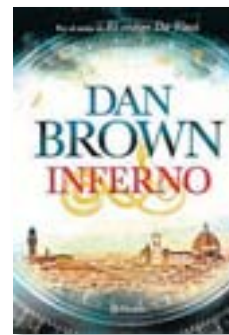
[3] K2. Massa alt per als...
TONI ARBONÈS PETIT
Cossetània
272 pàgines i 18,70 € -/1

[4] Una vida articulada
JOSEP MARIA ESPINÀS
La Campana
390 pàgines i 19,95 € -/10

[5] La trama contra...
HÈCTOR LÓPEZ BOFILL
Angle Editorial
208 pàgines i 16,90 € -/2

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Inferno
DAN BROWN
Planeta
640 pàgines i 22,50 € 1/2

[2] Victus (edició rústica)
ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL
La Campana
608 pàgines i 22 € 2/3

[3] Cincuenta sombras (I)
E.L. JAMES
Grijalbo
540 pàgines i 17,90 € 5/51

[4] Cincuenta sombras (II)
E.L. JAMES
Grijalbo
540 pàgines i 17,90 € 6/46

[5] Mi hermana Elba
CRISTINA FERNÁNDEZ CUBAS
Tusquets
204 pàgines i 12 € 4/40

NO-FICCIÓ

[1] La enzima prodigiosa
HIROMI SHINYA
Aguilar
224 pàgines i 17 € 2/10

[2] Nadie es más que...
MIGUEL ÁNGEL REVILLA
Espasa Calpe
256 pàgines i 19,90 € 1/60

[3] Viaje a la Antártida
SERGIO ROSSI
Tusquets
272 pàgines i 19 € -/2

[4] Objetivo: tarta perfecta
ALMA OBREGÓN
El País-Aguilar
136 pàgines i 13,90 € -/1

[5] El caso Bárcenas
ERNESTO EKAIZER
Espasa Calpe
244 pàgines i 17,90 € 3/2

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat